

18/4. 1914. Kralj J. Š.

HRVATSKE RIEČI

PREDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću
mjesečno K 1:25, godišnje K 15.—. Za INOZEMSTVO K 23.—.
Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi u utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 81. — Čekovni račun 71.040

UPRAVA „Hrvatske Rieci“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREDNIĆTOV
na obali br. 248. prizemno. — Tisk „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug)

Izdavatelj i odgovorni urednik Dr. JURE JURIN.

OGLASI PO CIENIKU.

God. X.

Broj 929

SIBENIK, subota 18. travnja 1914.

Progonstva sudaca u Šibeniku.

Zadnjim našim člankom mi smo vlast upozorili na očajno stanje, u kojem se nalazi sudac uopće, a u Šibeniku napose; mi smo toj vlasti dali jasno razumijeli, da se to dalje ne može trpit nego smo ju svjetovali da popravi svoje pogriješke i nepravde nanesene pojedinim sudsima i da svrši već jedanput s ovim nesretnim sistemom proganjanja i preteriranja; naročito smo spomenuli, da ćemo započeti ustati proti ovom sistemu čim vidimo, da ona ne misli učiniti kraj svemu ovome. Sada, kada vidimo, da onaj naš članak nije u ničemu pomogao, kad vidimo, da se neke teške i krvave nepravde neće da saniraju, nego naprotiv da ostaje sve pri starome, a u nečemu dapače da se kreće i na gore, mi više ne smijemo šutiti; mi sada otkupljujemo ovim zadatu riječ pak ćemo redom iznijeti sva progonstva i preteriranja, kojima su suci ovde izvrgnuti, i prikazati jasno svakome, što to znači sudačka nezavrsnost u Dalmaciji. Još jednom ćemo napomenuti, da ne radimo iz objesti niti iz mržnje proti ičijim osobama, već jedino iz dubokog uvjerenja, da je naša nezavisnost teško ugrožena i da smo skoro kasno ustali na njezinu obranu.

Sada prelazimo na samu stvar i počinamo sa

Progonstvima c. k. suca P. D.

Svi su nama još živo u pameti dogodjaji i manifestacije u novembru 1912.; o tome ćemo samo u kratko spomenuti, da je onim manifestacijama prisustvovalo osim Talića čitav Šibenik bez razlike stranaka, veliki broj činovnika raznih granica izuzev onih sa poglavarstvom, a između tih mnogih bio je i c. k. sudac P. D. činovnik u devetom razredu čina. Poglavarstvo je one manifestacije dozvolilo; pustilo je, da se na trgu sv. Jakova drže tri govora, a prisutni komesar nije našao za shodno, da postupa u tom momentu proti govornicima niti uopće proti ikome drugome. Pustio je dapače, da povorka prodje čitavom „Širokom ulicom“, a uređovati je počeo tek na „Poljani“ itd. baš u momentu, kad je Dr. Krstelj već bio

PODLISTAK

Strindberg o ženama.

— Piše drav. —

Prije nego li predjem na samu temu, mislim, da ne bi bilo sgorega, kada bih dvije tri rekao o Augustu Strindbergu, tim više, što sam potpuno uvjeren, da je većem dijelu čitatelja „Hrvatske Rieci“ posvećeno nepoznat, i ako ne pripada samo švedskom narodu po svojoj veličini i ženjalnosti nego čitavom svijetu.

Pisati biografiju Augusta Strindberga nije ni najmanje teško, jer nam je on o sebi i svojoj čudnoj psihici sve istinski iznio u svojim djelima. Nema valjda čitavoj svjetskoj literaturi jednoga pisca, čija bi djela bila tako usko skopčana sa životom pisca kao što su Strindbergova. Strindberg iznosi u svojim spisima sve bezobzire o svojoj razrivenoj i raskidanoj duši, te njegova djela ne sačinjavaju u sebi ništa drugo, nego samo jednu veliku, bezobzirnu i iskrenu ispovjest. U njima lupa nemilosrdno po sebi i po cijeloj okolini, koja ga je malne uništila; u njima odire sa sebe bez milosrđa kožu, te počakuju čitateljima krvave rane na sebi.

Život Augusta Strindberga je jedna odisejada duha, koji se nikako ne da smiriti, jer ne spada u nikakav kalup. Rodi se god. 1849. u Stockholmu od oca gradjanina, a majke služavke. Već za rana izgubi mater, te mu se otac po drugi put

pozvao svijet, da se mirno razidje. Toj dakle i takvoj manifestaciji prisustvovalo je i c. k. sudac D., a ponovo ćemo spomenuti nije bio jedini od činovnika dapače niti jedan od rijetkih, jer ih je bio jako velik broj. To je bilo dosta, da ga njegovi starešine uzmu za veleizdajnika. Već time, što je prisustvovalo onim manifestacijama, počinio težak zločin, on je paš u nemilost i on mora radi tog svoga strašnog, revolucionarnog djela da još dandanu nosi posljedice, koje ćemo odmah malo niže navesti. Prije ćemo spomenuti još i to, da proti njemu nije nikada bila povedena nikakva istraga: ni disciplinarna, ni redovita sudska istraga, dapače, da mu nije bio imputiran nikada od nikoga kakav poklik uopće, a pogotovo ne kakav poklik zakonom zabranjen; mislimo, ja o tom uopće nije bilo pismene prijave, nego kao što se to uvijek u ovakvim makinacijama policije i poglavarstva događa, da su ga prijavili sami usmeno, a kašnje su sa strane suda, poglavarstva i vojničke vlasti potekla pismena izješća na razna ministarstva.

Za onoga, tko je prijavio, ne zna niti. Sutradan u jutro nakon manifestacije pozvao je D. k sebi ondašnji predsjednik ovog suda a sadašnji dvorski savjetnik i predsjednik suda u Splitu Marin Silobrčić te mu javio, da on, D. premda sudac istražitelj, neće voditi istragu proti osmijenicima zbog manifestacije, a da do tole još nije ni bio službeno najavljen taj proces. Dakle se je preko noći doznao za sve, koji su tu prisutni bili, kao i to, da su neki zbog toga prijavljeni i da će na zahtjev državnog odvjetništva proti tim biti povedena istraga. Osim toga poglavarstvo je privatno istraživalo, ne bi li što doznao o djelatnosti c. k. suca D. u toj manifestaciji, a nječino doznao je — nječino. Prigodom dolaska Dra. Trumbića i Dra. Drinkovića iz Zadra bio je D. lažno otkriven, da je prisustvovalo tajno nekoj sjednici u „Sokolu“ i o tome su bili povedeni izvidi, koji su i opet ostali nječini. Ovim tim dogadjajima u Šibeniku bili su poslati brzojavi „Zeitu“ u Beč i „Polaer Tagblattu“ u Pulju ističući, kako su tim manifestacijama prisustvovali c. k. sudac istražitelj D. i neki drugi sudbeni činovnici, čija imena nisu bila spomenuta.

oženi. Mačeha mu je bila doista vrlo zločesta žena, neprestano se je svajdala s mužem i tako se Strindberg već za rane mladosti nije mogao uvjeriti o sreći obitelji. Već od 10 godina poče požadati gimnaziju, no na gimnaziji ne ostade dugo radi svoje živahnosti. Roditelji ga dadoše na privatno učenje i kao privatista svrši gimnazijalne nauke. Iza toga podje na sveučilište u Upsilonu, no i tu ne ostade nego samo dvije godine. Iz početka mu je išlo dosta dobro, jer je bio namješten kao učitelj kod jedne bogate grofovskе obitelji. To mjesto izgubi na vrlo čudan način. Dijete, koje mu je bilo povjereni, posvadi se sa slugom. U toj svadbi stane Strindberg braniti slugu, a napadati pobjeđeno mu dijete. Ponašanje Strindberga nije se ni najmanje svidjelo grofu, te mu otkaže. Od toga časa unaprijed poče Strindberg strdati, ali uza sve to ne zapusti započetih nauka. Svršetkom druge godine prijava se za ispit iz kemije, na kojemu slavno propade. „Bijasmo sami, ja i profesor“ — priča Strindberg o tom ispitu — „a oko nas se je čulo samo zanjanje i zdrikanje mušća.“ Najedanput će lupnuti profesor šakom o sto, te će se na me otkresti: „Barem da ste bilo s kakovom glupostu uništili ovo dosadno i monotono zanjanje mušća. Selite i nemojte mi više doći pred oči.“ Strindberg ostavi sveučilište, te ode u pučke učitelje, pa zatim u glumce, knjižničare i novinare. Neko je vrijeme bio telegrafistom i putnikom po svijetu. 1872. napisao dramu „Mäster Olof“, a malo iza toga „Röda Rummet“.

Vojnički su krugovi izvjestili o svemu ministarstvo rata, a ovo onda ministarstvo pravde pak sa svim tim ne biva upućena nikakva istraga proti D. To je i razumljivo. Oni su znali, što je u stvari pak ako poslu istragu bili su sigurni, da će se do kazati, kako D. nije počinio nikakav ni prekršaj, a katnoli prestupak ili zločin i zato su volili, da to ne vide nigdje u nikakvom zapisniku napisano crno na bijelu. Oni su ga odmah zabilježili u „crnu knjigu“ — njima nije ništa više trebalo — on je sudjelovao — dosta, to je zločin i on će to platiti.

(Nastaviti će se.)

Mladji.

položenju rumunjskog javnog mnijenja nije dala jakog izražaja skupština „Kulture lige“ pred malo vremena. Tu se otvoreno i javno naglasilo da je Austrija najveći neprijatelj rumunjskog naroda, sa kojim treba prije ili poslije obraćunati. „Neue Freie Presse“ pitala je tada, očito inspirirana, je li dakle ovim Rumunjska sasvim prekinula sa trojnim savezom i otišla u trojni sporazum. Došlo je i pitanje zaruka sina prijestolonasljednika sa kćeri ruskog cara, njihov put i doček u Petrogradu, a to je sve to više potvrđivalo pitanje bečkog lista i bojazan bečkih krugova.

Rumunjska u novom balkanskom savezu bila bi veoma opasan protivnik za monarkiju. Formacija takvog saveza bio bi siguran i nedvojben znak skorog rata, kojemu je teško predvidjeti posljedice ali bi bez sumnje proizveo velike promjene na geografskoj karti Europe.

Treba dakle Rumunjsku opet predobiti. Austrijska diplomacija to ne može, jer je njezin upliv u Bukureštu posve pao i kao posrednik javlja se car Vilim. Njemački car Vilim nalazi se na Krfu, gdje je aranžirao dogovore sa Venizelosom, a sada se sprema za Bukurešt. Cara Vilima vežu rodinske veze za rumunjskom dinastijom, a kao čovjeku pripisuju mu neki i državničke sposobnosti; i u berlinskim krugovima nadaju se uspjehu careve akcije.

Sumnjamo hoće li ipak car uspijeti; možda će mu to poći za rukom kod osobe vladareve, ali kod njegove vlade bojimo se. U nacionalnim državama javno je mnenje jaki i najveći faktor u određivanju pravca izvanskih politika i na kojega se vlade moraju apsolutno oslanjati, ako hoće da se održe. U ovom se smislu izjavio pred malo vremena i kralj Karl, kad je rekao jednom novinaru, da on nije za rat, ali da ratove danas vode narodi.

Mora se dakle sumnjati u uspjehu Vilimove akcije, a mi suviše njezin neuspjeh moramo i želiti. Hoće li Rumunjska biti uz trojni savez ili trojni sporazum to je za nas Južne Slavene zamašno pitanje, o kojemu ovisi u dobrom dijelu i realizovanje naših nacionalnih težnja.

Predplatite se na „Hrvatsku Rieč“!

ALBANIJA.

Evropa je stvorila Albaniju, kao faktor reda i pacifikacije na Balkanu, a to je kao i do sada kamen smutnje, nereda i nemira. Nemiri i nezadovoljstvo u zemlji, ustanak u Epiru, neprestani sporovi između raznih plemenskih poglavica, nesuglasice između Princa Wieda i Essad paše to je oznaka nove države.

Prinz Wied žurio se u Albaniju da uvede i kultivira svoje nove podanike i uvede red, ali sjaj krune nije i ne može da doprine promjeni starih navada onih gorštaka, niti da sprječi nove nemire kao one u Epiru. Pregovaro je s Epircima ali sive bez uspjeha; oni ga ne priznaju svojim vladarom i proglašuju Epir autonomnim. Ne ostaje dakle nego silom dovest ih u granice države, stvorene na londonskoj reuniji. Treba voditi rat, ali za to nema organizovane vojske; treba i vojskovodje, a tu opet velika poteškoća. Essad paša hoće zapovjedništvo vojske, a to isto traži i sam princ, jer njegov ratni ministar obzirom na interes države i nove dinastije nije baš zgodan za tako mjesto. Princa Wieda pri prvom nastupu na prijeatolje stiže nevolja za nevoljom.

U narodu, koji nema ni najelemen-tarnije pojmove o pravnom poretku, nema nikakvog oslona. Vladar ove čudne zemlje ima kud i kamo više pouzdanja u ratne brodove Italije i Austrije koji stope pred Dračom, nego u svoj kabinet, vlastitu tjelesnu stražu i svoje podanike. Prama zadnjim vijestima izgleda, da je princ odlučio da se stavi na čelo svoje vojske i upokori Epir. Škaljiv posao. Teško će biti pokoriti vojnički organizovane bunтовnike i kako se kaže, od grčkih oficira predvodjene.

Idemo u susret novim smutnjama kojima je najviši uročnik ova naša država, koja je za stvorenje Albanije cijele mjesec stotine hiljada vojske držala pod oružjem. Radi tobožnih svojih interesa stvori je nove komplikacije u kojima ona, kao uvijek, izvlači i izvuči te tanji kraj. Njezin upliv tamo pada s dana na dan, a istiskava ga u prvom redu njezina saveznica Italija. Albaniju je stvorila proti Srbiji, dakle proti našim općim nacionalnim interesima, i tim povećala proti sebi još više i onako veliko neraspoloženje, a

djela kao, gospodja „Julija“, „Otač“ i druga. Naskoro je kod Strindberga slijedila reakcija. Metafizične sanje za malo da ga ne odvede u samostan. „Inferno“ je živ odsjev tog duševnog procesa. Sav svoj golemi jad slio je u taj roman, koji se čita nekom čudnom grozom. U svakom se poglavljiju vidi neka sumornost duše, neka vanredno sklonost mistici i traženju nekog drugog duševnog života, gdje bi duh bez okova konvencionalnosti mogao raspojasan živjeti dostojnjim životom. U „Inferniju“ počimljje negacija prijašnjega ponašanja i intimitnosti, da sva njegova djela ne djeluju drugojače nego kao fragmenti iz autobiografskog romana. Sa svojim subjektivizmom natkrilio je Montaignea, sv. Augustina i Rousseau-a. Njegova djela nijesu ništa drugo nego analitičan roman najmodernejeg, najnedosljednijeg intelektualnog, tragičnog, sa svim bolnim zanosima misli. Strindberg je štovatelj energije i volje kao veliki Nietzsche, kao Carlyle, Emerson, Taine i Renan. On je apostol kulta volje i energije, representant radikalnog i aristokratskog individualizma. Kod Strindberga ne nalazimo one dosljednosti u demonskom heroizmu, koju nalazimo kod Hölderlina, Nietzsche i drugih. Hölderlin je klonuo pomračena um u čežnji za starim grčkim litarima, Nietzsche je pao kao Julian Apostata u borbi za stare bogove. Strindberg se je pokazao nevjernim starim bogovima, te se je bacio u krilo mislicizma i religioznog okultizma.

U engleskog mistika Svedenborga i u dogmatičnog religijskog uzajmljuje on tek simbole. U drami „U Damask“ prikazuje Strindberg vrlo ganutljivo svoje muke, patnje i sumnje. U svim dalnjim njegovim djelima nalazimo jednu raskomadanu dušu, koja poput novoplatoničara traži utjehu i mir u carstvu ideja. To se osjeća i u njegovoj grandioznoj historičnoj tragediji „Gustav Adolf“.

To su tek neznačni pobirci i fragmenti iz velikog životnog rada Augusta Strindberga. Nije moguće, da se u nekoliko reči prikaže jedna takva literarna pojava, koja je tako snažno djelovala na razvoj moderne literature. Strindberg je dao posebno obilježe modernoj literaturi. I kod nas se je Strindberga dotakao Lunaček u svojim „Aktovkama“, gdje hoće da na neku ruku polemiše s njime, dokazujući, da smo mi muškarci dužnici žena, i da žene nijesu vječne dužnice naše.

(Slijedi).

da ništa dobila nije. Pitanje je samo hoće li jednom i to čudo njezine diplomacije, iz vlastite ili čije druge inicijative, biti oružje proti njoj — proti svome roditelju. Jedan odlični naš stari političar rekao je pred malo dan: „*Bog Austriju nije mogao kazniti teže, nego što ju je poslao da stvara Albaniju*“.

Interes monarchije i dinastije u súglasju s težnjama Južnih Slavena.

Pred koji dan bečki list „Die neue Zeitung“ koji nije toliko poznat i raširen, donio jednu veliku i karakterističnu istinu. Pod ovim naslovom piše spomenuti list u glavnem ovo:

„Najvažnije naše nastojanje mora da ide najprije za tim kako da se uredi naš odnosa s balkanskim državama, u prvom redu sa Srbijom, s kojom moramo naći svakako neki modus vivendi, ako nećemo da Srbija pomoći Rusije postane za našu monarchiju drugi Pijemont. Ne varajmo se! Srbija prati s velikim interesom dogodjaje u Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji i rvana se prema tome. Čim veće je u Hrvatskoj nezadovoljstvo s celom državom, tim veće nade ima Srbija u ostvarenju svojih aspiracija na Adriju.“

Zatim se govorio o magistratima, koje da sve bez razlike reče i potpunim ocijenjenjem od monarchije. U Ugarskoj su simpatije za Austriju pale na ništa, a magjarska se opozicija pogadaja s Rusijom i Francuskom. Spominje se ekspropriacija zakon i pogibelj koja odatle prijeti austrijskom Primorju a napose Trstu od Magjara.“

Nijesu ovo osamljeni glasovi u njemačkoj štampi Austrije, čitali smo ih i slušali više puta. Čudnovato je samo kako stanoviti bečki krugovi ostaju na sve ovo slijepi i gluhi ili ako štograd vide ili razumiju onda to nastroje ukloniti sasvim lošim, a za njih same pogibeljnim srestvima. Progjanje i uštkavanje otvorenog glasa neodvisne štampe, velezdajnički procesi, tamnica, komesarijati policijski režim najgora vrsti, sve su to srestva koje imaju sasvim protivne rezultate.

Prirodne težnje kulturnog naroda, koji je dao ljudi i evropskoj kulturi, ne dadu se ugušiti ovako, već ih se jača i sve više im se i daje onaj oblik, kakav prije ili poslije moraju dobiti nacionalne ideje svakog naroda. Svaki zna što mi mislimo i koji nam je cilj.

Svejedno nam je hoće li jednom i u Austriji doći do sponzajne svega ovoga; ostajemo ravnodušni na sve ove glasove, kako bismo s nepovjerenjem gledali i na sama fakta. Naša nacionalna duša puna je gorčine i ona se je počela sve to jačom snagom ispoljavati i sve to jasnije i vidnije pokazuje formu svojih ciljeva.

Ako niko drugi barem Austria mogla je iz vlastite historije mnogo i mnogo naučiti. Vjekovno i postepeno oduzimanje najelementarnijih prava čovjeka i naroda, progoni i žrtve ne dadu se izbrisati nikakvim poboljšanjima. Italija je tome najbolji primjer.

Američki Hrvati.

Naš iseljenik Ivo Marinović iz Dubrovnika poslao je splitskoj „Zastavi“ zanimiv dopis, koji ilustruje prilike naših zemljaka preko Oceana a ujedno je umjesto prigovor svima nama.

Glavna hrvatska organizacija u Americi je „hrvatski savez“ koji ima plemenitu i patriotsku zadaću, da podupire novčano, a do potrebe i drugim sredstvima kulturnu i političku borbu svoje domovine. „Hrvatski Savez“ imao bi da bude jaka potpora naših borbi kašto je „savez Iraca“ najbolji oslon osloništu rodoljubima u ustavnim pregncima za autonomiju Irake.

Hrvati američki pokazali su u više navrata shvaćanje za domovinske prilike i u teškim časovima materijalno nam pomoći. Za Rauchovih i Tomićevih izbora, pa za Jukićeva atentata na hiljadu dolara dolazio je iz Amerike a da „družbu Čirila“ i ne spravlja. Naši iseljenici nijesu se zaustavili nego su to slali i jednog čovjeka, koji je reviver pokazao jakost njihovog patriotizma i izjavio da je on tek prvi između stotina koji su spravni da štvrju svoje živote. Dođiće je najbolji raprezentant rodoljubog osjećaja američkih emigranata.

A kako smo se mi sve držali prama našim suplemenćima koji i u rudokopu i teškoj borbi za svoju egzistenciju ovakom požrtvovnošću sjećaju se rođene grude?

Samu u slučajevima nužde obraćali smo se na njih, a da naše novlirstvo nikada nije posvetilo osobite pažnje njihovim odnošajima. Ovo je ubilovo u njima volju i stvaralo razočaranje o čemu smo se sami par puta uvjerili iz njihovih privatnih pisama.

Tek u zadnje doba počelo se je i kod nas nešto živje interesarati za to pitanje i shvaćati golemu korist koju bi nama mogla dati organizovana hrvatska kolonija u Americi.

Ali ipak ovi ljudi prepusteni sami sebi s malim brojem inteligencije nijesu nikada zaboravili ove krajeve, dapaće su prije od nas shvatili što bi mogli da budu svojoj domovini.

Mi se divimo ovoj njihovoj ustrajnosti kao što priznajemo i poteškoće organizovanja naše, na žalost neosviješćene, mase koja seli tamо. Ogromni dio naših iseljenika nema razvijene nacionalne svijesti i u tujdju svijetu tudi mu je hrvatsko ime.

Dopisnik „Zastave“ baš na to upozoruje i kaže što bi tek onda „Hrvatski Savez“ bio, kad bi svi naši iseljenici bili svjesni svog narodnog imena i nacionalne dužnosti, prigovara punim pravom amu nama i pita: Šta rade vaši učitelji i popovi, što cmladina. Za kulturni i nacionalni niveau ovih masa moramo se zblijati svi mislimi, a oni koji su svojim zvanjem i položajem najbliži njima, u njima žive i tu su radi njih moraju se zacrvnit.

Žalostno je samo što nas na ovo amu mora upozoriti čovjek iz tugjine, premda mi imamo pred očima tu tužnu sliku, a osobito na izborima, gdje je nemoral i korupcija pokvarenih elemenata, žalbože veoma lako pristupačna nižim neukim slojevima, ali naglašujemo ne njihovom krvnjom. Prosvjetljimo i nacionalizujmo naše mase i borba će nam za narodne ideale, pa makar i dulja biti ipak osigurana.

POLITIČKE VIESTI.

Pitanje srpske luke.

Londonska reuniya zagarantovala je Srbiji izlaz na Jadranovo more, ali to pitanje nije još nikada stupilo u fazu realizovanja. Ni sama Srbija nije baš mnogo nastojala oko toga, jedno obzirom na poteškoće prometa kroz gorskou i poludivlju Albaniju, a drugou jer je po ugovoru s Grčkom dobila svoju luku u Solunu i otvorila put svojoj trgovini. Sad je ovo pitanje opet iznešeno na tapet i to sa strane Italije. Trgovacka komora u Milanu obratila se je na talijansku vladu, da požuri ostvarenje srpske luke, i da ona preuzeze inicijativu, jer bez oživotvorenja ove odluke londonske reuniye, talijanska trgovina i industrija ne mogu računati na uspjeh na Balkanu.

Škole Komenskoga pred upravnim sudištem.

Našoj javnosti poznato je dovoljno pitanje škola Komenskog u Beču, koje imaju svrhu da odgajaju u materinskom jeziku djecu tolikih stotina hiljadu tamošnjih Čeha. Bečka općina odredila je da se te škole zatvore iz higijenskih razloga. Ova je odluka u svoje doba izazvala veliku buru negodovanja u Českoj javnosti, a i cijela štampa monarhije opširno se je bavila ovim pitanjem. Namjesništvo pa ministarstvo unutarnjih poslova ukinuli su odredbu bečkog magistrata, ali škole su ipak ostale zatvorene. Stvar je konačno došla pred upravno sudište i ovo je ove sedmice odbilo pritužbu općine t. j. ukinulo njezinu odluku. Uz sve to u kružnjima bečkog magistrata izjavljuju se da škole i nadalje ostati zatvorene. Dakle po milijuna Čeha u Beču ne smije ni svojim vlastitim novcem, da uzdržava škole za svoju djecu!

Uskrsne svečanosti na Kosovu.

Na osvećenom Kosovu proslavit će se ove godine Uskrs i obnoviti srpske tradicije. U historijskoj crkvi Gračanici obaviti će sve crkvene svečanosti i dijeliti one sa narodu. Na Kosovo je otputovalo i prestonoloskih knezova, koji je reviver pokazao jakost njihovog patriotizma i izjavio da je on tek prvi između stotina koji su spravni da štvrju svoje živote.

Dođiće je najbolji raprezentant rodoljubog osjećaja američkih emigranata.

A kako smo se mi sve držali prama našim suplemenćima koji i u rudokopu i teškoj borbi za svoju egzistenciju ovakom požrtvovnošću sjećaju se rođene grude?

Za isprážjeni mandat u Vrginmostu ponudili su izbornici jednoglasno kandidaturu Valerijana Pribičeviću. Po glasovima koji stižu bice taj izbor velebna narodna manifestacija. Mora se nazime znati da je Vrginmost bio centrum tako zvane Rauchove velezdaje, i da su najodlučniji optuženici bili dobrim dijelom iz toga ko-

tara. Sada oni hoće i svojim zastupnikom čovjeku koji je pojedno s njima stradao.

Koliko je ova kandidatura orimljena simpatično u svim borbennim redovima hrvatskim i srpskim, izgleda da je nerasploženje prama noj „gore“, pa makar je to kandidatura koalicije. Valerijan Pribičević je čovjek velike energije, rijetke spreme i jakog karaktera koji ne prigiblje lakošta, a tolik je na žalost u koaliciji prema, pa je razumljivo nerasploženje vladajućih krugova. Sva naša neovisna i slobodoumna javnost pozdravit će izbor Valerijana Pribičevića, jer će u njemu vidjeti i nadu odlučnije i nepopustljivije borbe koalicije.

Rat između Meksika i Sjedinjenih država.

Ima već nekoliko mjeseca da je Meksiko pozorište groznih i krvavih dogodjaja koji će epilog imati kako izgleda i rat sa Sjedinjenim državama. Brodovlje Sjedinjenih država već je otplovilo i blokiralo Tampico, a možda već i bombardovalo. Povod rata bio bi postupak četa predsjednika Huerta, koje su zarobile i maltrirale vojnike američkog broda „Delphin“, kad su se iskricali na meksikanski teritorij da nabave hrane. Sjedinjene države podigli su protest proti ovom činu meksikanske vojske i zatražile zadovoljstvu od Meksika, koja bi se imala sastojati u iskazanju počasti američkoj zastavi. Huerta se pak uprotivio, a Sjedinjene države ne popuštaju, a hoće li se konačno ipak predomisliti ili se upustiti u rat s jakom velevlasti idenja da vidimo.

NAŠI DOPISI.

Trogir, 16 travnja.

Stigao je danas ovde predsjednik Zemaljskog Odbora gosp. Dr. Vicko Ivčević. Na parobrodu je bio dočekan od bliže svoje i od Mikule Madirazze. Sviđaju se i ako se je koji slučajno našao na rivi, uklonio se. Otišao je kući u pravni Mikule, koga on podstavlja u Trogiru valja i zahvalnosti za ono što je gradjanstvo za njega učinilo godine 1911.

Betina, mjeseca travnja.

U br. 28. „diplāšice“ pokušao je naš vrijeđni pop, da poreči ono što smo o njemu pisali u br. 917. „Hrvatske Rječi“. Najlakše mož je kažati, da je sve laž ili neistina, nego mi smo spremni i da svjedočanstvima potvrdimo sve ono što se o našem popu i iznijelo.

Gola je dakle istina da je s oltara prijetio da će iz knjige kršćanstva izbrisati svakoga koji se ne bude ispojedio; osobe koje su pokraj oltara bile, spremne su da sve potvrde. U „diplāšici“ je pisano da nije istina da je prevario prestavljače u mjesnoj čitaonici. O tome se je govorilo javno po čitavom mjestu. Sam je predsjednik govorio, da će se ljuto zavadići s popom radi te prevara. Pop je bio u zavadi sa čitavom upravom mjeseta i sa crkovinama zbog toga, što je htio samovoljno da bira crkovinare.

Ima pak i svjedoka koji će posvjedočiti da premda je kazivao da je član, da članarine nije plaćao. Veli naš pop da mu je nepotrebno, bilo poslužiti se lažima zbog onih 40 novčića budući da on ima više. Nego kako se onda ispričava da nema postola, kad ga je zvao Šime Skevin, na sprovo. Trebalо ga je moliti dva do tri puta.

Pop veli da mu poreštinu nije dalo nego 8 kuća; bit će svakako malo više, a da nije s oltara počeo govoriti o politici i špijunstvu bio bi pokupio maldane cijelu poreštinu. Do godine pak, vidjeti će pop, da će ponarasti broj onih koji neće poreštinu dati. — Pop još kaže da ne odgovara istini, da on ne ispojeda onoga komu nije platio. Ovo je velika laž, jer je čitavom puku poznato da Cvjetko Juraš p. Jose i Mariju Marin udovu p. Ivana naš „predobri“ pop nije htio ispojediti. Sin je potonje prosvođen kod biskupa i tek od tog doba počeo ih ispojediti.

U istom broju „diplāšice“ kaže se da pop nije proti Sokolu ni Čitaonici, a tko je drugi nego pop prošle godine poslao dopis H. M. br. 3, kojim je stavio u raspru ne samo Sokol Betine nego i Murteria. Da ljubi pak Čitaonicu bio bi se odmah upisao za člana, i to je došao kao i drugi župnici. Još bi imali da o našem popu napišemo, ali za danas dosta, spremni da ga drugi put poslužimo.

Naši iseljenici i sastavni i kolegi.

Glupost je to gosp. dopisniči i slamka

za koju se utopljenik u nevolji hvata. Zar bi moje ime doprinjelo jedan dokument Vaše nevinosti u onom što sam zadnji put iznio u „Hrv Rječi“ ili bi možda onda lakše dokazali neistinitost moje tvrdnje. Ako u tom grmu leži zec, ja sam sasvim opriječna mišljenja, jer ako imate dokaza, da podbijete ono što sam ja naveo, uvjeren sam da to možete i bez moga imena.

Gosp. dopisnik pogodjen u živac i kada mu se napisala njegova ahilska peta, prekrija se prostim vicevima, kao n. pr. „da ima prešnjeva posla, nego li slediti moje pisnje“. Vjerujem gosp. dopisniču, nu držim da čovjek mora biti najprije njegov karakter, a onda sve ostalo. Odgovarali Vi, ili ne odgovarali, fakat je tu.

U Splitu je tirada „Svoj k svomu“, a u Kaštelim „Ali je ča.“

Isti.

Siverić, travnja.

(Žandar kalligrafični vještak.) Čin koji se je dogodio ovih dana u našem selu, slučaj je rijetke nezakonitosti, koji zaslužuje da se iznesu pred široku javnost. Dne 11. o. m. došao je stražmeštar Šmit pod puškom u kuću Josipa Šikića; stade pozivati i vikati na domaćinu, koja je u blagovljenom stanju, pokazivajući joj neko pismo, koje da je ona napisala. Kad je ona izjavila, da to nije istina, naloži joj da doneće papir i crnilo, te da piše što će joj ton diktirati. Žena preplašena posluša zapovijed stražmeštara, a kad je napisala povratak na kuću razgledao — Zar ne, lijepon, fino, diplomatsko iznašaće! Dok se sve to kuha i miješa, glavni suradnik diplašice urbi et orbi priopovijeda i baja, da će Drinković prodati hrvatsku tiskaru Srbima za 30.000 K., samo da se to bolje prekrije diplomatska rada gospodara mu konfidenta. Pazit ćemo kakvim će uspjehom roditi ova jutrošnja elektro-tehnika škola i za tu školu, vidite, baš je najpodesnija općinska kuća, u kojoj je naša tiskara. O toj podesnosti mogao se najbolje jutros uvjeriti ministerijalni odaslanik ad hoc, koji je u društvu sa gosp. Kamilom Tončićem i opć. upraviteljem pomjivo tu kuću razgledao. — Zar ne, lijepon, fino, diplomatsko iznašaće! Dok se sve to kuha i miješa, glavni suradnik diplašice urbi et orbi priopovijeda i baja, da će Drinković prodati hrvatsku tiskaru Srbima za 30.000 K., samo da se to bolje prekrije diplomatska rada gospodara mu konfidenta. Pazit ćemo kakvom će uspjehom roditi ova jutrošnja elektro-tehnika škola i za tu školu, vidite, baš je najpodesnija općinska kuća, u kojoj je naša tiskara. O toj podesnosti mogao se najbolje jutros uvjeriti ministerijalni odaslanik ad hoc, koji je u društvu sa gosp. Kamilom Tončićem i opć. upraviteljem pomjivo tu kuću razgledao. — Zar ne, lijepon, fino, diplomatsko iznašaće! Dok se sve to kuha i miješa, glavni suradnik diplašice urbi et orbi priopovijeda i baja, da će Drinković prodati hrvatsku tiskaru Srbima za 30.000 K., samo da se to bolje prekrije diplomatska rada gospodara mu konfidenta. Pazit ćemo kakvom će uspjehom roditi ova jutrošnja elektro-tehnika škola i za tu školu, vidite, baš je najpodesnija općinska kuća, u kojoj je naša tiskara. O toj podesnosti mogao se najbolje jutros uvjeriti ministerijalni odaslanik ad hoc, koji je u društvu sa gosp. Kamilom Tončićem i opć. upraviteljem pomjivo tu kuću razgledao. — Zar ne, lijepon, fino, diplomatsko iznašaće! Dok se sve to kuha i miješa, glavni suradnik diplašice urbi et orbi priopovijeda i baja, da će Drinković prodati hrvatsku tiskaru Srbima za 30.000 K., samo da se to bolje prekrije diplomatska rada gospodara mu konfidenta. Pazit ćemo kakvom će uspjehom roditi ova jutrošnja elektro-tehnika škola i za tu školu, vidite, baš je najpodesnija općinska kuća, u kojoj je naša tiskara. O toj podesnosti mogao se najbolje jutros uvjeriti ministerijalni odaslanik ad hoc, koji je u društvu

Nečovječno postupanje. Kada je u četvrtak Dr. Braun doznao, da se Dr. Pini i Dr. Dobrota nalaze u pogibelji života, telefonirao je upravitelju lučkog ureda g. Selestrinu, moleći ga najujudnije da im pošalje kakav parobrod u pomoć, na što je gosp. lučki upravitelj odvratio da bez službenih viših naloga on ne će ništa uraditi, i da to niješ njen poslu. Treba da klete po shvaćanju g. Selestrina počekati prije da stigne viši nalog, a da se utopljencima tek onda priskoči u pomoć.

Tomo vitez Corsović. U Trstu je umro poznati u trgovčkom i industrijskom svijetu, brodovlasnik Tomo vitez Corsović. Pokojnik iako se nije javno isticao sudjelovao je i podupirao našu borbu u Trstu. Novčano je pomagao potrebama političkog društva, a družbe "Čirila i Metoda" često se je sjećao.

Bio je rodom Dubrovčanin. Počivao u miru!

Hrvatskom sokolu u Mandalini, pri-godom njegove desetgodišnjice darovaše brača Šibenski sokolovi: Adam Budimirović K 5.—, Krste Baljkaš K 5.—, Vladimir Blažević K 1.—, Karlo Pajor K 1.—, Krste Sekulić K 1.—, Krste Klarić K 1.—, Aleksa Manjan K 1.—, Ivan Zorić K 1.—, Mirk Peršin K 1.—. Srdačno zahvaljuje uprava.

Hrvatski Sokol u Murteru obdržavao je svoju redovitu glavnu godišnju skupštinu na kojoj je birana za g. 1914. slijedeća uprava: Andrija Mudronja starješinom, Josip Juraga podstarješ., Krste Papeža tajnikom, Grgo Juran blagajnik, Jakov Jelić vodja, Stipe Rameža, Toma Kovačev i Ante Turčinov odbornici.

Primljeno je dosta zaključaka a osobito o vježbama i izletima u suglasju o nim poprimljenih na župskoj skupštini.

Preporučamo, da se što prije prirede župski izleti, a osobito onaj u Tijesno. Mi smo se ovamo medusobno već dogovorili.

Zdravo!

Vojnički analfabetski tečajevi. Dizajnemo, da će doskora biti kod hrv. pu-kovnija uvedeni vojnički analfabetski tečajevi, a za njihovo uvedenje ide zasluga dalmatinske zastupnike, koji su ovih dana pohodili ratnog ministra te mu kao svoj zahtjev predali opširnu predstavku ABC društva hrv. sveuč. gradjana za pouku analfabeta, u kojoj se traži uvedenje tih tečajeva. Ratni ministar obećao je zastupnicima, da će se njihovu zahtjevu u najkraće vrijeme udovoljiti.

Moramo priznati, da je i ovo jedna ne mala zasluga ABC društva.

Dubrovnik za Družbu Čirila i Metoda. Na drugi dan Uskrs bila je u Bon-dinom kazalištu u Dubrovniku akademija u korist naše družbe. Posjet akademije nije bio baš onakav kakav je morao da bude, ali obzirom na češće zabave pa i gostovanje osječkog kazališta do pred Uskrs, cda-ziv je bio ipak povoljan. Materijalnih uspjeh je dobar: preko K 1600 — čisti je prihod.

Dubrovnik se često puta u zadnje doba iskazao u radu za družbu i obilne svote poslao za hrvatsku Istru, što može da bude na čest ovom gradu, a i dobar primjer ostalim našim gradovima. Podružnica Čirila razvija sve veću djelatnost, što je u prvom redu i jedino zasluga predsjedniku g. Dr. B. Raše. Dužnost je samo cijele omladine da ga podupre i veliki dio svoga rada koncentriše u ovoj instituciji, koja je u Dubrovniku najzgodnije polje rada naše mladosti.

Čujemo da i ovoga ljeta misle prirediti još jednu veliku zabavu za Družbu.

Mi ponovno upiremo prstom u ovaj grad u kojem se bez buke sakupljaju lijepe svote za hrvatske škole, kao najbolji odgovor na talijanske ispade u Trstu i Istri.

Kalendar ABC društva. Hrv. na-rodni kalendar, koji je prošle godine doživio toliki uspjeh, izdaje društvo i ove godine. Sa svih strana već stižu prinosi od saradnika, među kojima su sve poznatije naše mladje sile. Molimo prijatelje pučke pro-

svete, da svoje sastavke, za koje misle da bi trebali ući u kalendar, pošalje na ABC društvo. Zagreb, Medulićeva ul. 11. Ujedno preporučamo našim rodoljubnim novčanim zavodima i tvrtkama, da oglase u taj kalendar te tako doprinesu nešto za podizanje prosvjete našega naroda.

VII. iskaz darova „Hrvatskom školskom društvu“ u Trstu. Potpisano je primilo sa zahvalnošću do 9. IV. t. g. slijedeće daljnje doprinose: Društvo bank. činovnika, Zagreb, K 32.—, učenici gosp. škole, Glavica kod Knina, Brčka, K 6.—, Realna gimnazija, Bjelovar, K 102.—, Aleks. Jakčin, Brčka, K 2.—, Ante Lukšić, Kuna, K 10.—, "Hrv. akademski klub", Split, K 400.— (usv. dake 1000.—), "R. Novi List" K 20.80, činovnici "Prve hrv. štedionice", Zagreb, K 132.—, kap. Pero Harlović, K 100.—, V. a razr. ženskog liceja u Zagrebu po gdjici Stulhofer K 32.—, Fran Krajanc, Senj, K 10.—, "Hrv. narodna Zajednica", Bos. Novi, K 5.—, Toni Jugović, Daruvar, K 2.—, Gimnazija u Varaždinu K 61.72, Hrv. pjev. društvo "Kolo" u Zagrebu K 114.—, Ante Franić, Zadar, K 10.—, Ante Iveta, Split, K 5.—, Drag. Mestrić, Zenica, K 7.—, Ante Slavić, Galac-Bugarska, K. 5.—, "Novosti", Zagreb, I. obrot od sabranih darova K 600.—, Paskoje Kraja, Sisak, K 5.—, Dulčić Ante sudb. pristav, Livno, sabrao K 39.60 (darovaše po K 3.— T. Pipić, A. Milić, A. Dulčić, po K 2.— F. Mihailinović, A. Matišić, D. Katalinić, po K 1.— Dragica Mihailinović, g.ca Freškura, g.ca Jamac, Dr. S. Diamant, C. Jaillet, B. Kremenočić, J. Komarek, N. N., D. Mioč, po K 10.— Dr. I. Tudor, K 5.— Ot. Mešić, K 60. F. Mihailinović, Kuiš Petar, Bol na Braču, K 3.—, Medanić Tomo, p. kap. Trst, K 1.—, Gjorgje Petrović Njeguš sabra nedju gimnazijalcima u Kotoru K 97.18, "Hrv. štedionica" u Trstu darovala od čistog dobitka poslovne godine 1913. K 500.— Zadnji iskaz K 3929.30. — Današnji iskaz K 2302.30. — Dosada unišlo od darova K 6231.60.

Pošto su nas s mnogih strana zamolili, da o darovanim doprinosima u počast uspomene kojega pokojnika obavijestimo obitelji dotičnih pokojnika, molimo sve dobrovlore našega društva, da nam odsada šalju uz darovani iznos takodjer točan naslov osobe ili obitelji, kojoj bi imali javiti, da je dotična sveta bila podarena u pomenutu svrhu.

"Hrvatsko školsko društvo" u Trstu, ul. Lavatoio br. 1. l.

Koncerat u kafani „Krka“. Vlasnica hotela "Krke" pobrinula se je za zabavu svojih gosti i dobavila vrijednu družinu koja priređuje jutrom i večerom koncerte.

Umjetnik Retta, 12. i 13. priedio je g. Retta dobro posjećene svoje originalne predstave u kazalištu Mazzoleni sa zanimivim rasporedom iz Telepatije, Hipnoze, Koncertnog risanja, Trbušnog govora i Ilijuzija.

Predstava je tekla da nemože biti bolje a naročito udjeljivanje publike pobudio je sa svojim mimičkim aktom koji izvodi neobičnom elegancijom i spretnošću. Završetak njegove predstave manevar zastava sviju naroda, jedinstveno ga preporučuje hrvatskoj publici, koja mu je burnim aplauzom i učinila dostojevne ovacije.

Telepatički eksperimenti sa kristalnim časovnikom, Aladinava čudotvorna lampa, Cezarova kocka, leteći časovnici jedinstvene su atrakcije a hipnotičko djelovanje daje njegovim predstavama neobično privlačivi karakter.

Iz obzira na njegovu zaista veliku umjetnost a pošto je on i jedini Hrvat na ovome polju, to ga našoj publici najtoplje preporučujemo.

Kradja u crkvi. U noći između 17. i 18. t. mj. ponestala je škrabica iz crkve samostana sv. Lovre. U škrabici je bilo po prilici do 24 kruna od lemozine sakupljene novca. Sumnja se da je ta kradja počinjena od osobe, kojoj su dobro poznate tajne crkvene i samostana. Redarstvo izražuje.

Izgubljeno — nadjeno. Tko je izgubio jednu kožnatu ručnu kesu, i u njoj jednu novčarku sa nešto novaca i dva rupca, neka se prijaviti redarsivenom povjereništvu.

Našao se je snopić ključeva. Čigovi su, neka se prijaviti redarstvu.

SITNE VIESTI.

U beogradskoj vojnoj akademiji su se pitomci Vladimir Bojanović i Gjorgje Jovanović, koji su bili osuđeni na strogi затvor, ubili iz svoga službenoga revolvara. Motiv čina je ne poznat.

U solunskom području štrajkuje svega 26.000 radnika u fabrikama duhana. Oni zahtijevaju površicu nadnice, smanjenje radnog vremena, bolesničko osiguranje, kontrolu radionica po ograničenju svoje stručne organizacije i t. d.

U Prachaticama je počinio samoubojstvo trafikant Perina i ostavio u oporuči 140 hiljada kruna "České matici školské".

Nadlječnik opće bolnice u Krakovu prof. Droba inficirao se je kod operacije jednog bolesnika, te je umro.

Islandske ribare zaustavili su jedan njemački parobrod i posadu svladali. Kapetana su pustili na slobodu iša kako je platio K 2850. Ministarstvo izvanjskih poslova Njemačke poduzet će radi ovoga korake.

Društvo "pravih ruskih ljudi" u Odesi poslalo je brzoj na cara Franja Josipa u kome ga mole da obustavi proces koji se vodi proti Rusinima radi veleizdaje. Istodobno se obraćaju na njega da bi posimovao osuđenike u procesu u Marmaros-Szigetu.

RAZNE VIESTI.

Predavanja Miss Pankhurst. Poznata i najratobornija sufražetka Pankhurst putuje Evropom i drži predavanja o ženskom pokretu u Engleskoj, a napose o njihovom zahtjevu političkih prava. Početkom ove sedmice predavala je u Budimpešti. Govorila je o historijatu pokreta, njegovom značenju i opravdanosti. Upozorila je na socijalni položaj engleske žene i prikazala u tančine bijedno stanje engleskih radnika, koje za težki svoj rad primaju sedmičnu nagradu od samih 5—6 K. Uzrok srestvima kojima se danas bore sufražetke povod je policija, koja da proti njima postupa nečovječno i kud i kamo gore nego sa muškarcima.

Sada predava u Beču, a zatim kreće u Njemačku. Policija u Dresdenu već joj je zabranila predavanje. Hoće li gospodja Pankhurst uspijeti popularizovati ovaj pokret i za nj zagrijati žene ostalih evropskih država, ne znamo.

KNJIŽEVNOST I PROSVJETA.

Spomen o 50-godišnjici smrti Ante Botića. Hrvatski akad. klub u Splitu izdao je ovu brošuru, a sadrži proslov držan na proslavi u Splitu i Botičevu "Marjanska vila i Hrvatska", koji se je komad takodjer odigrao na dan proslave. Proslo je lijep a svršava: "U našem narodu u našoj literaturi i umjetnosti nema dvije sličnije i jedinstvenije duše nego što su Botić i Meštrović. Jedan i drugi sinovi su siromašnih pučana. Jedan i drugi veliki su po svojim idejama i djelima. Jednom i drugom isti je cilj, ista svrha. Jednog i drugog nadahnula je pjesma o boju na Kosovu i o ostalim našim junacima. Oni su najbolji dokaz o svemožnosti našeg narodnog duha i naše narodne pjesme. Slava Botiću! — Živio Meštrović!"

Brat je mio koje vjere bio, izdala spljetska društvena tiskara. Knjižica je zgodna i mi je preporučamo našim prijateljima, kao srestivo popularizovanja ideje narodnog jedinstva Srba i Hrvata u našim pučkim slojevima. Motto su knjižici tri stiha Petra P. Petrovića Njegoš i zanimiv citat iz djela Eugena Kvaternika:

Ne pita se ko se kako krsti,
No čija mu krvca grije dušu,
Čije ga je mljeko zadolio.

Petar P. Petrović Njegoš
vladika i knez crnogorski.

Srpskim bratskim narodom s kojim govorimo jedan te isti jezik, jedna nam je ista književnost, jedna te ista zadaća, jedna te ista budućnost.

Eugen Kvaternik
utemeljitelj stranke prava.

Smrt Smailage Čengića u talijanskem prevodu. Kanonik u Makarskoj don Vladimir Bakotić preveo je Mažuranićev glasoviti epos "Smrt Smailage Čengića" na talijanski jezik, i to u stihu i metru, kako je u originalu. Prijevod je posvetio uspomeni svoga oca nadzornika Bakotića, autora "Raje".

Naši umjetnici. Porota francuskog društva umjetnosti u Parizu "Société nationale des beaux arts" primila je u salon radnju hrvatske kiparice Iwe Simonovićevu. U međunarodnoj izložbi u Mlecima izložile svoje radnje Ivan Meštrović, te je u tu svrhu iz Beograda otišao u Mletke.

Glavna skupština "Matrice Hrvatske" u Zagrebu za godinu 1913. održaće se u nedjelju 26. u dvorani glazbenoga zavoda, Gundulićeva ulica br. 5, u 10 sati u jutro s ovim dnevnim redom: 1. Beseda predsjednikova, 2. Izvještaj tajnikov. 3. Izvještaj blagajnikov. 4. Izvještaj revizionalnog odbora. 5. Izbor trojice odbornika književno-umjetničkoga odbora, izbor predsjednika i jednog odbornika u gospodarski odbor i izbor trojice zamjenika. 6. Predlozi članova, koji se najkasnije 8 dana prije glavne skupštine pismeno prijave odboru "Matice Hrvatske". Pravo glasa imaju članovi radnici i oni zakladnici, koji su najkasnije dan prije glavne skupštine potpuno uplatili zakladnину.

,Nuisol“
od Bergmanna & Co. Dečin
n/L (Tetschen a/E)
jest i ostaje nedostizivo i naravno sredstvo za bojadisanje vlasti i brade. Dobiva se u plavim, smeđim i crnim bojama u svim ljevkarnama, drogerijama i trgovinama mirodija.
- Cijena boce K 2-50 -

VELIKA ZLATARIJA
• Gi. PLANČIĆ •
Vis=STARIGRAD=Velaluka

ŠIBENIK.

40-50 kruna sedmično

može da zasluži svaki čovjek bez ikakvog kapitala i bez gubitka u svom zvanju.

Pobliže bavisti daje badava

Ignaz Althammer
Könighof a/d Elbe 616.

Hrvatske narodne poslovice

uredio V. J. SKARPA. :- Cijena knjizi broširano K 5.—, a uvezano K 6.—. Nabavlja se kod "HRVATSKE TISKARE" u Šibeniku i u svim knjižarama.

Sjećajte se Družbe
SS. Čirila i Metoda.

Vinogradarske (Peronospora) Štrealkje (System Jessering)

dvostruko djelujući lozovni sumpornik "Exakt", vrlo fina zraka, nik. popravka.

3 godine garancije

Jeftino, Praktično, Štedljivo.

Tražite gratis prospekt o sveukupnim prinvomama nosiljkam itd. Stotine pisama priznanja. Preko 30.000 komada u porabi.

Josef Jessernig, Stockerau kod Beča.

Traži se rasprodavač.

OBJAVA!

Dajemo na znanje p. n. občinstvu da smo otvorili

PRODAJU VAPNA

Rietka prigoda!

Radi ogromne zalihe, uz snižene cene od 25%, može svaki nabaviti gotovih odiela i kabana najnovijeg kroja

Postola za gospodu; šešira svakovrstnih za gospodu
samo kod trgovca

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. listopada 1913. slijedeće
glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponедјeljak u 5 sati pos. podne
povratak svake subote u 6.30 sati prije podne

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posle podne
povratak svakog utorka u 6.30 sati prije podne

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posle podne
povratak u četvrtak u 6.30 sati prije podne

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u srijedu u 5 sati posle podne
povratak u ponedjeljak u 6.30 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posle podne
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Makarska (trgovačka)
Polazak iz Trsta u utorku u 6 sata posle podne
povratak u nedjelju u 1.15 posle podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Poizak iz Trsta u subotu u 7 sati pos. podne
povratak svaki četvrtak u 7.15 pos. podne

„HERCEG-BOSNA“

ZEMALJSKI OSJEGURAVAJUĆI ZAVOD ZA BOSNU I HERCEGOVINU,
Ravnateljstvo za Dalmaciju i Istru SPLIT, Marmontov trg. Telefon br. 149

Središnica
SARAJEVO

Dion. glavnica
K 4,000.000

Podružnice:
Osijek, Zagreb,
Rijeka, Beograd.

Zavod preuzima osiguranja: a) proti požaru, (makar ga i grom prouzročio
na zgrade, tvornice, strojeve, gospodarske i obrne zalihe, robu, pokretnine,
stoku itd. b) proti štetama od tuče uz naknadu potpune štete; c) proti
nezgodama za pojedinačno, kolektivno (skupno), odgovorno osiguranje
itd., kao i proti nezgodama djece; d) protiv provalne kradje; e) proti
razbijanju stakala; f) proti štetama od prevoza robe vodom, kopnom i
željeznicama; g) na ljudski život i to: osiguranja za slučaj smrti, mješovita
odnosno osiguranja za slučaj doživljaja i smrti, osiguranja miraza,
životnih renta, udovinu i uzgojnina.

Premije osiguranja računaju se posve nisko, štete se isplaćuju brzo i
kulantno! Zastupstva u svim gradovima i većim mjestima primaju ponude
za sve vrste osiguranja.

Jedino jugoslavensko dioničko poduzeće za osiguranje.

Ravnateljstvo u Splitu daje na zahtjev rado sve upute.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.

jedini je domaći osiguravajući zavod. :- Utemeljena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj
palači, ugao Maravske i Prera-
dovićeve ulice.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZA-
STUPSTVA: Osiek, Rijeka, Sar-
ajevo, Ljubljana i Novi Sad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavatoio br. I., II. kat

Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica
industrijalnih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokućstva, dučanske robe, gospo-
darskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sjena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zamodska imovina u svim poslovnim granama iznosi K 3,013.332.66
Prihod premija s pristojbama K 1,486.297.56
Isplaćene odštete od postanka zavoda K 5,624.162.96

Sposobni posrednici i akviziteri primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

VLADIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

DUŽNICI, ŠALJITE PREDPLATU

Naslov za brzjavce: „JADRANSKA“.

CENTRALA U TRSTU
Via della Cassa di Risparmio 5
(Vlastita kuća)

PODRUŽNICE: Dubrovnik - Kotor -
Ljubljana - Metković - Opatija -
Šibenik - Split - Zadar.

Kuponi žaložnica Zemaljsko vere-
sijskog zavoda Kraljevine
Dalmacije plativi 1/II. kao
i uuvućene žaložnice u-
novjuju se kod

JADRANSKE BANKE
u Trstu i svih
njegovih po-
družnica.

bioskopska glavnica K 8.000.000.

Uložne knjižice - Po-
hrana i administracija
vrijednosnih papira. - Ku-
poprodaja tuzemnih i inozemnih
vrijednosnih papira, te devisa i
valuta. - Osiguranje efekata proti
gubitku na tečaju pri vučenju. - Žiro
računi i tekući računi. - Unovčavanje mje-
nica, dokumenata, odrezaka i izvučenih vrijed-
nosnih papira. - Kreditna pisma čekovi, vagila,
naputnice. - Predujmovi i zajmovi na vrijednosne
papire, dionice sreće, robu (Warrants), brodove i t. d.
Gradjevine vjeruješi.

Pretinci (Safes) za čuvanje vrijednota u čelinčoj
sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u
kojim se pretincima može držati svakovrsne vrijednosti.

Pričuve K 700.000.
JADRANSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve
FRANJO MORAVUS, Brno
(Moravska) Nova ulica br. 25.

tvor i razrađuje
Ure za crkvene zvo-
nikе, dvorce, škole,
tvornice i vjećnice,
samo u Izvrstnoj Izradbi vrio-
jstvo.

ČUVENE NADZORNE URE.

Cjenici šalju se na zahtjev badava.

Najviše odlikovanje za izvrstne proizvode.

IZVOZ.

NAJVEĆA DALMAT. ZLATARIJA
ANT. RADIC
(SPALAT)
Ilustrirane cjenike šalje badava.

HRVATSKA TISKARA

(D.R KRSTELJ I DRUG
SIBENIK - DALMACIJA

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske i občinske urede.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerne,
jestvenike, diplome, cjenike, protokole, brošure, itd. itd.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica

obskrbljena svim potrebnim i najmodernejim stroje-
vima kao i onim za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje

itd. Uvezuje sve crkvene knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku struku zasjecajuće.